

Carles Santacana Torres

VICTORIOSOS I DERROTATS: EL FRANQUISME A L'HOSPITALET, 1939-1951

Centre d'Estudis de l'Hospitalet i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.

Agustí Garcia Larios

Ressenyes
bibliogràfiques



La col·lecció «Llorens Sans d'Estudis del Baix Llobregat» s'ha vist consolidada i enriquida darrerament amb la incorporació en el seu catàleg d'un seguit de nous títols d'estudis socials. A més de les *I Jornades de Didàctica de les Ciències Socials i Naturals del Baix Llobregat* i del *Llibre de polítiques i curiositats*, de Jaume Codina, un d'ells és la tesi doctoral -concretament una versió «una mica resumida i esporgada», en paraules de l'autor- que Carles Santacana va realitzar sobre els primers anys del franquisme a l'Hospitalet de Llobregat.

En la producció científica de l'autor, *Victoriosos i derrotats* suposa la culminació de l'estudi sobre la

història recent de l'Hospitalet, donant continuïtat a la seva tesi de llicenciatura, on s'analitzaven el poder local i els canvis socioeconòmics durant la Guerra Civil. El franquisme globalment -aquesta obra se circumscriu a l'anomenat *primer franquisme*- està mancat d'aportacions historiogràfiques sòlides que vulguin fer recerca i divulgació d'aquest període crucial de la història més recent. En aquest sentit, l'obra que es comenta constitueix un exemple d'una nova línia d'estudi encetada, que pretén aportar una anàlisi científica sobre el franquisme a Catalunya.

El llibre s'obre amb uns capítols en els quals es fa una presentació, força exhaustiva i detallada, del que va constituir la història de l'Hospitalet durant un bon grapat d'anys a començos d'aquest segle -concretament, entre 1920 i 1936, i durant la Guerra Civil.

S'hi encetà aleshores el principal procés de transformació de l'Hospitalet contemporani, que el portaria de ser una vila agrícola a una de les ciutats més grans de Catalunya. Les claus de l'allau immigratòria, de l'estructuració urbana, de la creixença del procés industrialitzador, de la conformació ideològica i la seva translació cap a àmbits politicoinstitucionals són alguns dels elements presentats en aquestes primeres planes del volum.

La temàtica estrictament franquista s'enceta amb la continuació de l'estudi dels elements estructurals, però ara ja sota els efectes del convulsiu sotrac de la immediata postguerra. Com assenyalava Carles Santacana, el control sobre la població esdevenia l'objectiu més important del règim -de fet, com a necessitat pròpiament intrínseca de la dictadura. L'anàlisi aprofundida de les diferents instàncies protagonistes d'aquest control social -la Falange, el món eclesial, el món sindical, l'associacionisme, bàsicament reduït a l'àmbit cultural, l'especificació de l'evolució política institucional administrativa...-, les seves actuacions, les seves composicions, les seves interrelacions, etc., constitueixen el gruix de l'obra.

Amb una encertada combinació d'amenitat i de rigor científic -palesat en un aparell crític, que conté 54 quadres, per exemple; en una gran quantitat de fonts, i en un coneixement notable de l'àmplia bibliografia específica sobre l'Hospitalet i de la més minsa sobre el franquisme, entre d'altres-, *Victoriosos i derrotats* esdevé una anàlisi innovadora, en la mesura que suposa un estudi acurat sobre el primer franquisme realitzat sense plantejaments apriorístics -tan usuals, tanmateix, en la matèria.

Aquest, sense cap dubte, és un dels principals valors de l'obra. Semblantment, cal destacar també el seu caire d'anàlisi globalitzadora -allò que s'ha anomenat *història total*-, superant aportacions parcials -com ara els molts exemples de biografies, o monografies ben freqüentment circumscrites a aspectes polítics-, que n'augmenta la vàlua i la fa accessible i recomanable no només als especialistes, sinó a tothom que vulgui aprofundir en el coneixement tant del franquisme, en general, com de l'Hospitalet, en concret.

**Ressenyes
bibliogràfiques**